78ste vergadering

Woensdag 19 mei 1999

Aanvang 15.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 148 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bolkestein, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heer Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Dok-van Weele, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Rehwinkel en Schoenmakers, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Hoop Scheffer.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Het is nu een paar minuten na drie uur. Het is de dag na de nacht van Wiegel of tien maanden Kok-II. De CDA-fractie vindt, zonder gekheid, dat de Kamer zo langzamerhand antwoord moet hebben op een paar vragen. Heeft Nederland nog een kabinet? Wordt er nog geplakt, geknipt, gelijmd? Is de minister-president voornemens een bezoek te brengen aan de Koningin? Of is hij dat niet? Is hij voornemens in de Kamer uiteen te komen zetten wat de actuele politieke situatie is na de afgelopen nacht? Of is hij dat niet? Met andere woorden, de CDA-fractie zou graag de minister-president via u willen uitnodigen om op de kortst mogelijke termijn hier in deze zaal te verschijnen om ons uiteen te zetten hoe hij de huidige politieke situatie beziet en inschat, opdat wij daar ook met hem over kunnen spreken en debatteren. Dat is mijn concrete vraag.

De **voorzitter**: Voordat ik andere leden vraag om daarover al dan niet het woord te voeren, deel ik mede dat naar mijn beste weten het antwoord op uw eerste vraag – Heeft Nederland nog een kabinet? – op dit moment in ieder geval ''ja'' is. Daarmee komen alle andere vragen die u stelde volgens mij nog niet in beschouwing. Dat is alvast een mededeling die ik u kan doen. Die mededeling is van enkele minuten voor drie uur.

De heer **Melkert** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Complimenten voor uw alertheid bij het volgen van de gebeurtenissen rondom het Binnenhof. Uiteraard ben ik met de heer De Hoop Scheffer van mening dat, gelet op wat er gisteravond in de Eerste Kamer is gebeurd en de woorden die daarbij door de minister-president zijn gesproken, het hoe dan ook nodig is dat ook de Tweede Kamer geïnformeerd wordt

over de gevolgtrekking verbonden aan het verloop van het debat zoals dat gisteren heeft plaatsgevonden. Ik zou dus ook de gedachte willen steunen om, zo enigszins mogelijk, in de loop van deze dag daarover met de regering te kunnen debatteren. Ik hecht er zeer aan dat het deze dag kan gebeuren. Hoe of wanneer zal inderdaad afhangen van waarmee het kabinet komt en de wijze waarop het zich in eerste instantie tot de Kamer zal willen richten. Ik leg dan ook graag in uw handen, mevrouw de voorzitter, om daar later nadere voorstellen over te doen.

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter! Ik sluit mij aan bij het verzoek van de heer De Hoop Scheffer. Het is niet alleen goed gebruik, maar ook noodzakelijk dat na hetgeen aan de overzijde is gebeurd en waarover, naar ik begrijp, het kabinet zich thans beraadt, zo snel mogelijk aan deze Kamer wordt meegedeeld wat de gevolgen ervan zijn, zodat wij daar een eerste gedachtewisseling aan zouden kunnen wijden, in het bijzonder met de minister-president.

De heer **Dijkstal** (VVD): Voorzitter! Gegeven de ernst van de gebeurtenissen gisteravond aan de overkant en de woorden die de minister-president heeft uitgesproken, lijkt het mij zeer voor de hand te liggen dat wij daar in de Kamer over kunnen spreken. Ik ga ervan uit dat dit het geval zal zijn in alle modaliteiten. De heer De Hoop Scheffer speculeerde erop dat er straks geen kabinet meer is, maar ook als het kabinet er gewoon nog wel is, is het nuttig dat de minister-president naar de Kamer komt om daar zijn toelichting op te geven. Voor het geval er geen kabinet meer is, is het, rekening houdend met het eerbetoon aan de Koningin, eveneens nuttig dat de minister-president vandaag nog in de Kamer komt.

De heer **Marijnissen** (SP): Mevrouw de voorzitter! Uit het feit dat u geen opmerkingen heeft gemaakt over een brief of wat dan ook van het kabinet die aanstaande zou zijn, maak ik op dat ook u nog niet weet wat wij van de kant van het kabinet mogen verwachten. Ik vind dat een beetje curieus, want alle politieke partijen die in deze Kamer zijn vertegenwoordigd, willen natuurlijk weten in welke politieke situatie ons land op dit moment verkeert. Ik hoorde zojuist de heer De Hoop Scheffer spreken over ''plakken'', maar ik had toen het idee dat hij het zou gaan hebben over het plakken van verkiezingsaffiches.

De heer **Schutte** (GPV): Mevrouw de voorzitter! Naar mijn indruk hebben wij altijd een kabinet, demissionair of missionair, dat zullen wij wel zien. In alle gevallen is het zaak – dat ben ik met de collega's eens – dat er zo snel mogelijk in deze Kamer een discussie kan plaatsvinden aan de hand van een verklaring, af te leggen door de minister-president.

De **voorzitter**: Wilt u reageren, mijnheer De Hoop Scheffer?

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): In twee zinnen, mevrouw de voorzitter, positief gestemd door uw eerste antwoorden. Ik meen dat de heer Dijkstal gelijk heeft, dat in alle omstandigheden zo spoedig mogelijk – waarbij ik met collega Melkert zeg: vandaag – een debat in dit huis moet plaatsvinden, althans als het kabinet op korte termijn in staat is zijn beraadslagingen af te ronden en uiteraard met respect, als dat aan de orde zou zijn, aan het staatshoofd.

De **voorzitter**: Laat ik op de opmerking van de heer Marijnissen nog zeggen dat de reden dat ik mij heb verstaan met de minister-president was dat ik enig vermoeden had wat er bij deze regeling van werkzaamheden aan de orde zou kunnen komen. Dan is het maar beter om erop geprepareerd te zijn. Ik kan in vrijheid aan u melden dat de minister-president natuurlijk bereid is om een verklaring af te leggen dan wel een brief aan de Kamer te zenden, maar de minister-president heeft geen enkele mogelijkheid om dat te doen voordat er ook werkelijk iets besloten is. Het lijkt mij dan ook het beste om de vraag van u allen, zo begrijp ik, aan het kabinet door te geven, met het verzoek om hier zo spoedig mogelijk op te reageren. Zodra ik er iets over te weten kom, zal ik dat weer zo snel mogelijk aan de Kamer laten weten.

Ik stel dus voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Van verschillende kanten is mij het verzoek geworden om nu niet te beginnen met de beantwoording door de enquête-commissie vliegramp Bijlmer, omdat men dan een onderbreking voorziet van de beantwoording door de heer Meijer namens de commissie. Dat lijkt mij op dit moment een reële inschatting.

Ik stel de Kamer dan ook voor, nu niet te beginnen met deze beantwoording en een nader voorstel van mij hierover af te wachten.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van der Hoeven.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! De vaste commissie voor OCW heeft verleden week gedebatteerd over de privatisering van de Rijksacademie voor de beeldende kunst. Wij willen het verslag van dit overleg graag aan de plenaire agenda toevoegen.

De **voorzitter**: Ik zal de Kamer daar een nader voorstel over doen.

De vergadering wordt van 15.11 uur tot 18.00 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **de brief van de minister-president inzake het ontslag-aanbod van het kabinet.**

De beraadslaging wordt geopend.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Ik wil enkele opmerkingen maken ter toelichting op de brief die hedenmiddag aan Hare Majesteit de Koningin is gezonden en in afschrift is verstrekt aan de leden van de Kamer, waarin ik namens het kabinet het ontslag aanbied van alle ministers en staatssecretarissen. Dat is uiteraard een belangrijk en emotionerend moment, ook voor een professional, zoals de minister-president is. Het is een besluit dat is gebaseerd op de ontknoping vannacht in de Eerste Kamer bij de verwerping van het voorstel tot grondwetswijziging. Het is ook gebaseerd op de besprekingen in de ministerraad vandaag, waar zeer grondig en diepgaand is gesproken over de situatie die zich als gevolg van de gang van zaken in de Eerste Kamer heeft voorgedaan. Ik ben mij